

tuur waarvan ze houdt, doch die ze onder grootvaders leiding leert begrijpen en dus liefhebben in dieperen zin. Mensch en natuur spreken voor haar de taal van Gods liefde voor Zijn Schepping. Daarom wordt die natuur zoo heerlijk mooi, die menschen — met hun gebreken — zoo beminne-lijk geteekend. Zij ziet ze in het licht van God „onzen Vader“.

Roelman komt op heel natuurlijke, ongezochte wijze in aanraking met Bertha. Dat wil dus zeggen: hun beider levensvisie gaat zich confronteren. Het cynisme van Roelman weet even bij Bertha wantrouwen te wekken omtrent de grondheid van haar liefde. Hij laat haar zien het kwade in de natuur; hoe het goede door het leelijke verstikt wordt, het zwakke door den sterkere vernield. En tevens wil hij haar zijn theorie opdringen, dat het in het menselijke leven juist zoo gaat: de maatschappelijk zwakkere wordt verdrongen door den rijke en moet gebrek lijden bij overvloed. En tijdelijk gelukt het hem, haar zekerheid te ondermijnen. Haar geloof is niet sterk genoeg nog, om den aanval te weerstaan. Zij kan hem niets meegeven dan woorden, geen hulp in kameradschap, die hij verlangt.

De schok heeft haar uit haar evenwicht gebracht, maar niet neergeworpen. De bijbel vooral leert haar zien dat die ellende wezenlijk bestaat, dat Roelman daarin gelijk heeft en dat ze die ellende niet mag verwaarlozen. Maar tevens leert ze dat Jezus die schuldige, verworden wereld wil terugleiden tot God en dat we door Hem toch God mogen zien als „onzen Vader“. Liefde van God door Christus, kan ons alleen verzoenen met den toestand hier op aarde.

Als zij elkaar weer ontmoeten, staat Bertha sterker, en door alle moeilijkheden heen, ten koste van heel veel strijd en veel opoffering, leert Roelman haar standpunt begrijpen en waardeeren. Maar hij is er nog niet. Als hij voor de keuze komt te staan: een goede positie, ten koste van een ander, waardoor hij zijn bezit in goeden staat kan houden, of den ander, die het noodiger heeft, deze plaats te gunnen om zelf in betrekkelijke soberheid te moeten leven door hard werken, dan kiest hij tegen den wil van zijn vader en de achting der wereld in, het laatste. Met Bertha saam wil hij zoo zijn levensbeschouwing beleven: dat men alleen waarlijk den arme kan helpen, als men naast hem gaat staan.

Een reeks van conflicten volgt en maakt hem wanhopig. Want de bezwaren van zijn vader hebben zin. Immers is het niet onmogelijk dat deze houding voor zijn kinderen het gevolg kan hebben, dat ze mede proletariërs worden, en de zaak dus erger dan beter wordt. Hij wil nu die mogelijkheid ontvluchten door niet te trouwen, alsof dat een oplossing was. Daarom houdt Bertha hem vast en zij steunt hem met haar houding: proletariër zijn, is geen kwestie van geld of niet, maar van innerlijke waarde of waardeloosheid. Jezus leert ons liefhebben den naaste, om Gods wil. Haar vurig betoog om Jezus' wil zijn cynische houding te laten varen, en te gelooven in de liefde, het „onze Vader“ te zien als bewijs van Gods liefde voor deze wereld, overreedt hem. Overtuigd is hij echter nog niet. Pas in hun huwelijk, als hij onmerkbaar voor zich zelf, zijn oude theorie uitwerkt, en alleen, zonder hulp van God en haar, het probleem tracht op te lossen, door als arbeider naast de arbeiders te gaan staan, komt Bertha nog eens tusschenbeide. Dan eindelijk leert hij inzien, dat niemand dit uit eigen krachten kan. Dat hij, evenals zijn moeder, in wanhoop zal sterven, als hij meent het leed der wereld te kunnen verlichten door zijn eigen aandeel er in te nemen. Niet alleen, maar slechts met Jezus, die de wereld met God verzoent en leert bidden: onze Vader, d.w.z. Jezus, ik en de anderen, kan men medewerken aan het werk der liefde.

Allen die door Jezus tot God komen en in Hem den Vader leeren zien, zijn broeders. Zij zullen niet met wanhoop in het hart strijden tegen het onrecht in de wereld, maar vol vertrouwen in Gods liefde, van den Vader verwachten en kunnen vragen: Geef ons heden ons dagelijksch brood.

Nu hangt het maar van de levensbeschouwing van den lezer af, om dit onwezenlijk of reëel te vinden.

Wilma heeft het probleem der rijken onder de oogen durven zien, ze heeft het heel scherp gesteld, het aan vele zijden getoetst, belicht door haar geloofsverzekerdheid. Een ander zou het anders doen, natuurlijk, maar of het scherper kan gesteld en beter opgelost, betwijfel ik.

Het is een boek geschreven uit een mild hart, dat de noden van rijken en armen meevoelt, maar ook er een oplossing voor weet en geeft. Daardoor een rijk boek, van strijd en rust, die geen berusting is.

Gr.

H. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Berdjajew en het Sociale Vraagstuk.

De klassenstrijd, hoorden we een vorig maal Berdjajew zeggen, is een verschijningsvorm van den kosmischen krijg, van den wereldoorlog der polar-geestgestelde krachten.

Het gansche denken van dezen gnostischen wijsgeer wordt door de overtuiging beheerscht, dat heel het wereldleven een voortdurenden krijg in zijn schoot draagt; hij ziet overal tweespalt, welke door „reële machten georganiseerd is en gevoed wordt“, en acht de ontdekking daarvan zelfs een vrucht van het Christelijk geloof.

De Russische denker bewijst echter, zijns ondanks, zelf hoe verkeerd deze levenshouding is. Hij waagt zich aan een beschouwing over de democratie, en geeft een oordeel over haar huidige gestalten in een vorm, die de instemming van fascist en revolutionair-socialisten zou kunnen hebben.

„Ieder volk“, zoo luidt het, „dat in de democratie leeft, is van den klassenstrijd vervuld, en de these van een eensgezinden, gelijkgerichten volkswil is een conventionele fictie. Wel zijn er nationale, staatkundige en boven de klassen uitgaande belangen, zonder welke bescherming geen enkele samenleving kan bestaan; ook moet zelfs een macht, die een duidelijk klasse-karakter bezit, het minimum van deze algemeene belangen verdedigen en verwezenlijken. Alleen maar, de formeele democratie bedekt en maskeert niet zelden den werkelijken klassenstrijd en verandert zich in een orgaan van de klassenheerschappij. Daarmede wordt echter de formeele democratie tot een maskerade.“

„Zulk een politieke maskerade“, gaat Berdjajew verder, „is in onzen tijd vooral in Frankrijk duidelijk zichtbaar geworden. Het parlement, dat den volkswil tot uitdrukking behoort te brengen, is in werkelijkheid slechts het tooneel van den partijstrijd, waarachter zich de klassenstrijd verbergt.“

„In de parlementen zelf komen de levensbelangen der arbeidende massa's nauwelijks ergens tot uitdrukking; zij worden daar behartigd noch beschermd. De werkelijke belangen der arbeiders worden echter door de vakverenigingen bepleit. Zoo heeft de democratie tot nu toe slechts een formeel — geen reëel karakter. In de vaststelling van dit feit heeft het marxisme, ja ook het communisme, gelijk.“

„In de formeele, politieke democratieën worden de menschen aan de werkloosheid, aan den nood en aan de ellende zonder meer prijsgegeven; zelfs de oeconomische rechten van de persoonlijkheid worden niet beschermd.“

Deze meening lijkt naar niets. Zij is even oppervlakkig als grof; zij getuigt van een ergerlijke miskenning der werkelijkheid, en is een slag in het aangezicht van allen, die hun krachten gaven in dienst der gemeenschap.

Het gaat Berdjajew als sommige andere radicale „sociale hervormers“. Ze oordeelen maar; voor hun afbeelding van de tegenwoordige maatschappij is het diepste zwart niet zwart genoeg. Ze breken maar; de meest volledige vernietiging der bestaande maatschappelijke ordeningen geeft hen nauwelijks voldoening. Natuurlijk: er is veel dat vernieuwing dringend van noode heeft. Maar de revolutionaire verguizing van den opbouwenden arbeid, welke verricht is en nog verricht wordt, vergroot de ellende der lijdenden en hulpbehoevenden, en verhindert elke poging om werkelijke, blijvende hulp te verschaffen. De revoluties, welke de wereld nog steeds teisteren, leeren ons dat elken dag.

Het ontbreekt iemand als Berdjajew blijkbaar ten eenenmale aan kennis van de parlementaire werkzaamheden in de verschillende Westersche landen.¹⁾ Van de ontwikkeling der sociale wetgeving weet hij niets; van de moeilijkheden, welke bij elke schrede voorwaarts overwonnen moeten worden, opdat inderdaad de positie der maatschappelijk misdeelden verbeteren zal, heeft hij niet het minste begrip. En toch scheldt deze wijsgeer, geestelijk verblind door zijn geloof in den kosmischen krijg, dat de „levensbelangen der arbeidende massa's“ nauwelijks in „de parlementen“ (!) behartigd worden, en verkondigt hij de

1) Spatiëring van ons.

2) Een treffend voorbeeld daarvan is ook zijn uiting over de Engelsche partijen: „De conservatieve partij in Engeland, die met de aristocratie verbonden is, is altijd eerder geneigd om met de arbeiderspartij dan met de liberalen samen te gaan. Dat heeft tot een reeks van belangrijke sociale hervormingen gevoerd. Een dergelijk verschijnsel was tijdelijk ook in Duitsland waar te nemen“. Berdjajew oordeelt hier de „liberalen“ in die landen, om hun naam. Zij zijn voor hem de burgerlijke typen bij uitnemendheid. Vandaar dit op zijn zachtst gezegd, simplistische oordeel.

zinledige bewering dat de werkelijke belangen der arbeiders alleen in „de vakverenigingen“²⁾ verdediging vinden. Men zie slechts naar de actie der C. G. T. in Frankrijk!

De leiders der Christelijke vakbeweging zullen zoo'n oordeel met groote verbazing lezen. Zij weten beter dan anderen hoe de vervulling van de eischen van bepaalde marxistische organisaties het lot van economisch zwakkere arbeidersgroepen nog ondragelijker zou maken; zij weten beter dan anderen hoe dikwijls eenzijdige actie op sociaal terrein, aan de werkelijke belangen der arbeiders slechts schade toebrengt; zij zullen de eersten zijn, die de tegenstelling, welke Berdjajew maakt, met verontwaardiging afwijzen.

Verblind door zijn geloof in den kosmischen krijg, verblind door zijn geloof in den klassenstrijd, welke hij nu eenmaal overal wil ontdekken, beluigt de Russische denker zijn instemming met het revolutionaire oordeel over de democratische wetgeving. De leuzen der marxistische brekers stelt hij hooger dan de arbeid, welke de verhooging van het levenspeil en de positieverbetering der werkende massa en van het gansche volk ten doel heeft.

Zeker, de zelfvoldane meening, dat „wij het op sociaal gebied toch zoo heerlijk ver gebracht zouden hebben“, mag niet in ons opkomen. Daarvoor is de nood en de ongerechtigheid te groot. Maar op de brute verwerping van het werk op sociaal terrein, dat tot nu toe verricht werd, moet een warme verdediging het antwoord zijn, waarin dankbaar de zegeningen erkend worden.

Zulk een levenshouding geeft kracht om voorwaarts te gaan. Want die haar aannemen, zoeken het gebod.

* * *

Wanneer Berdjajew slechts zijn onverantwoordelijk oordeel over de „democratie en den klassenstrijd“ gegeven had, zouden wij spoedig met hem klaar zijn. „Christentum und Klassenkampf“³⁾ bevat echter ook gedachten omtrent het sociale vraagstuk, die van ernstige bezinning geluigen. De groote bewogenheid over het lot der arbeiders, „de klasse, welke het diepste medelijden opwekt“, is mede oorzaak van Berdjajew's felle, ondoordachte taal. Maar als hij tot rust komt, en dieper in de problemen, welke hem bezig houden, tracht door te dringen, verrast hij zijn lezers soms met klare ontledingen en treffende karakteristieken. Zijn werk mist eenheid; het eene oordeel wordt dikwijls door het andere opgeheven; toch maakt hetgeen hij zegt vaak indruk.

Een der beste paragrafen uit het zooveen genoemde werkje van Berdjajew, is zeker die, welke over den arbeid handelt.

„In de bescherming van den arbeid“, zoo lezen we, „en van het bezit, dat onmiddellijk met den arbeid samenhangt, ziet het Christendom de eerste plicht en het eerste gebod met betrekking tot het oeconomische leven.“

Op grond van die belijdenis veroordeelt de schrijver „het kapitalisme“, of liever: hij keert zich tegen een abstracte voorstelling daarvan. Maar zijn beschouwing van den arbeid geeft hem ook de kracht om met het oconomisch-materialisme te breken, en de marxistische leer van den klassenstrijd te verwerpen.

Het probleem van den arbeid is voor hem niet een „zuiver sociaal, maar een geestelijk, religieus vraagstuk“. Het bezit, volgens hem, „twee dimensies“. De eene dimensie „bestaat in de verbetering der arbeidsvoorwaarden, in de bevrijding van de onverdraaglijke vormen van den arbeid, in de vermindering van den arbeidstijd. De andere dimensie echter grijpt dieper in het wezen van den arbeid; het gaat hier om den menschenlijken arbeid zelf, om zijn plaats in het aardsche bestaan van den mensch, om zijn metaphysische en anthropologische beteekenis. De eerste vraag kan door een principiële verandering der sociale orde, mischien ook door sociale hervormingen opgelost worden; de tweede vraag wordt echter door sociale maatregelen niet geraakt; want iedere poging om haar te verklaren, leidt in de diepere sferen van het geestelijke leven en plaatst den vrager op den bodem van het religieuze probleem“.

Tweeërlei antwoord, gaat Berdjajew verder, is mogelijk. Men kan probeeren om den arbeid met al de kracht van het geloof, een nieuwe, verheerlijkte beteekenis te geven, of men kan van de „religieuze overwinning“ afstand doen, door te verkondigen, dat de arbeid door zijn stoffelijke resultaten gerechtvaardigd wordt, en door de stoffelijke goederen tot afgoden te verheffen, die het gansche leven en den geheelen mensch beheerschen.

Dat doet het marxisme, dat is het ideaal van de Sovjet-republiek, van het sociale collectief, waar „het niet gaat om het welzijn van het volk“, maar waar de mensch verdrukt wordt en de arbeid van zijn waarde beroofd, waar de economische macht van den staat het hoogste doel is. En ook in de zuivere „kapitalistische maatschappij“

3) Het spreekt vanzelf dat de critiek op B.'s meening, geen veroordeeling van het werk der vakverenigingen beteekent. Integendeel!

4) Het boekje van zijn hand, dat in deze artikelenreeks besproken wordt.

bekomme
beteekeni
productie
voortbre
het hoog

Die leve
lijke. Zij
de onzich
zichtbare
onmacht
lijke, d.i.
egoistisch
deze bele
schelijke
werkzaam
material
van di

In dez
trekt: de
bleem va

Eerst B
en wij m
heid en c
den arbe
zeer tere
Christend
arbeid
wanneer
arbeid on
den nood
nen wor
waarover
een tijdl
duur zal
schenken
het „stat
hetwelk
om zich
missen,
looning
in de bo
„bovenpe
werd, is
in de ze
gaandew
terreur t
gelegde
stellingen
prikkelde
matische
de „goe
Degen
tuurlijke
jew, bev
leurstelli
geducht

Slechte
mensche
standig
getrouwl
aan God
ders me
zijn bea
geloof b
dat zij d
naar ve
strijd vo
sociale
uit de
voor de
op aard

Wie z
elke ge
jajew v
tische w
„onchris
rein ver
ding va
gedrevel
voor de
lij kan
dan een
lijke ha
durend
woeden
scheure
dige Ch
getast z
de leer
het begi
consequ
Berdj
midde
veroord
delijke
den me
den kl
voortbre
klassen
zielen d
vervuld
Neen,
verafsel
dat hij
den toe
Christu

lijke belangen
eeneenigingen" 3)
s naar de actie

eweging zullen
lezen. Zij weten
alling van de
he organisaties
ere arbeiders-
iken; zij weten
eenzijdige actie
lijke belangen
acht; zij zullen
g, welke Berd-
ng afwijzen.

en kosmischen
n den klassen-
wil ontdekken.
nstemming met
democratische
stische brekers
like de verhoos-
isatieverbetering
insche volk ten

onverantwoor-
en den klassen-
oedig met hem
senkampf" 4) be-
ent het sociale
ning getuigen.
t der arbeiders,
elijden opwekt".
s felle, ondoor-
komt, en dieper
houden, tracht
ezers soms met
arakteristieken.
oordeel wordt
en; toch maakt

iel zooveen ge-
zeker die, welke
heid", zoo lezen
dellijk met den
endum de eerste
trekking tot het

veroordeelt de
r: hij keert zich
daarvan. Maar
eef hem ook de
materialisme te
an den klassen-

voor hem niet
stelijk, religieus
n, "twee dimen-
de verbetering
vrijdijding van de
arbeid, in de
De andere di-
wezen van den
enschelijken ar-
ardsche bestaan
ische en anthro-
vraag kan door
ociale orde, mis-
ningen opgelost
echter door so-
nt iedere poging
diepere sferen
den vrager op
bleem".

jajew verder, is
den arbeid met
n nieuwe, ver-
f men kan van
and doen, door
r zijn stoffe-
wordt, en door
n te verheffen,
heelen mensch

het ideaal van
ociale collectief,
i van het volk",
t wordt en de
waar de econo-
ogste doel is. En
e maatschappij"

B's meening, ge-
nigingen beteekent.
deze artikelenreeks

bekommert de mensch zich niet om de geestelijke
beteekenis van den arbeid, ook daar is de goederen-
productie „Selbstzweck", is de organisatie der
voortbrenging, der distributie en van het verbruik,
het hoogste en eenigste doel.

Die levenshouding noemt Berdjajew de burger-
lijke. Zij beduidt, zegt hij, een zich afwenden van
de onzichtbare en een uitsluitend zoeken van de
zichtbare dingen dezer wereld; zij beteekent „de
onmacht om zich boven de zoogenaamde stoffe-
lijke, d.i. de zuiver praktische, oeconomische en
egoistische belangen te verheffen", zij verdedigt
deze belangen als de hoogste waarden der men-
schelijke existentie, de eenigste, welke „reëel en
werkzaam" zijn. Daarom is, zegt hij, ook het
materialistische communisme een typisch product
van dien „burgerlijken geest".

In deze beschouwingen is veel dat ons aan-
trekt: de woorden, welke Berdjajew aan het pro-
bleem van den arbeid wijdt, wekken weerklank.

Eerst het Christendom, bekend deze denker —
en wij met hem — heeft de achting voor den ar-
beid en de werkers in de wereld gebracht, en aan
den arbeid zijn „slavenkarakter" ontnomen. En
zeer terecht oordeelt hij, dat daarom alleen het
Christendom in staat is om het probleem van de
arbeidsdiscipline op te lossen. Immers
wanneer de „geestelijke motiveering" van den
arbeid ontbreekt, zullen de arbeiders slechts door
den nood of door „militaire tucht" gedwongen kun-
nen worden. De „dienst aan de gemeenschap",
waarover de communisten zoo roemen, kan wel
een tijdlang de werkers bezielen, maar op den
duur zal dat aardsche ideaal geen bevrediging
schenken. Rusland, dat naar het woord van Gide,
het „slachtoffersysteem" — het moordende systeem,
hetwelk de menschen op allerlei wijzen dwingt
om zich tot het uiterste in te spannen — niet kan
missen, bewijst de waarheid dezer woorden. Be-
looning en straf zijn nu de belangrijkste factoren
in de bolsjewistische wereld van den arbeid: t.z.g.
„bovenpersoonlijke motief", dat luide verheerlijkt
werd, is bijna geheel verdwenen. Omdat het geloof
in de zegeningen van het bolsjewistisch régime
gaandeweg verzwakt, moet de leiding een vreed-
terreure toepassen, opdat de menschen de hen op-
gelegde taak vervullen zullen, moeten de tegen-
stellingen vergroot worden, en de begeerten ge-
prikkeld. Weer blijkt de verwachting van een auto-
matistische verandering der menschelijke natuur in
de „goede richting", volkomen ijdel.

Degenen, die hun vertrouwen op zulk een „na-
tuurlijken zedelijken groei" stellen, zegt Berdja-
jew, bevinden zich in het „tooverland". De te-
leurstellingen, welke zij daar ervaren, wreken zich
geducht en worden, helaas, ook gewroken.

Slechts de „Christelijke wedergeboorte" kan den
mensch de kracht schenken om onder alle om-
standigheden zijn arbeidsplicht te doen. Maar de
getrouwheid, waarmee hij, in gehoorzaamheid
aan God, zijn werk verricht, moet door zijn broe-
ders met een voortdurende zorg voor zijn wel-
zijn beantwoord worden. Het offer, dat hij in het
geloof brengt, eischt de inspanning van allen, op-
dat zij de zeer moeilijke taak, welke hij verricht,
naar vermogen zullen verlichten. De Christelijke
strijd voor een menschevaardig bestaan, en voor
sociale gerechtigheid ontvangt mede zijn energie
uit de dankbaarheid jegens God, en de eerbied
voor de menschen, die Gods wil in hun arbeid
op aarde trachten te volbrengen.

Wie zoo het sociale vraagstuk bezielt, verwerpt
elke gedachte aan een klassenstrijd. Ook Berd-
jajew veroordeelt dien strijd ten slotte. Zijn gnos-
tische wereldbeschouwing, en zijn vrees dat een
„onchristelijk idealisme" de actie op sociaal ter-
rein verlammen zal, hebben hem tot de aanvaar-
ding van de „realiteit van den klassenstrijd"
gedreven, hebben hem zelfs bewogen om Marx
voor de „ontdekking" van dien strijd te huldigen.
Hij kan zich niets voorstellen, dat vreeselijker is,
dan een menscheid, die het geloof in de „natuur-
lijke harmonie" bezit, en wil haar daarom voort-
durend met een suggestieve beschrijving van de
woedende machten, welke deze wereld zouden ver-
scheuren, verschrikken. Hij meent, dat de „hui-
dige Christenen" hevige door dat „idealisme" aan-
getast zijn, en verkondigt daarom ook onder hen
de leer van den kosmischen krijg. We hebben in
het begin van dit artikel gezien, tot welke dwaze
consequenties zulk een geroep voert.

Berdjajew verwerpt echter den klassenstrijd als
middel om een nieuwe samenleving te stichten,
veroordeelt, terecht, het vertrouwen in de deug-
delijkheid van dat middel als een zondig geloof in
den mensch, en waarschuwt dat de prediking van
den klassenstrijd slechts klassenhaat kan
voortbrengen. „De klassenstrijd, die tusschen de
klassen in onze samenleving heerscht, heeft de
zielen der menschen met nijd, haat en verbittering
vervuld".

Neen, de prediking van den klassenstrijd
verafschuwt hij. En toch voedt dikwijls het woord,
dat hij spreekt, dien strijd. Zijn boodschap van
den toekomstigen vrede, die alleen het geloof in
Christus brengen kan, wordt maar al te vaak over-

stemd door het strijdgeroep dergenen, die zijn
oordeelsaankondigingen gehoord hebben.

Den volgenden keer willen we nog eenmaal voor
zijn boekje „Christentum und Klassenkampf" aan-
dacht vragen, om dan in het bijzonder zijn mee-
ning over den klassenstrijd te bespreken.

A. B. t. B.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan
Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Of hij ook deze gewisse belofte Gods gelooft.

Wij hadden betoogd, dat men de gemeente van
Christus niet tot zelfonderzoek mag opwekken op
deze wijze: O, mijn broeder en zuster, gij meent
wel, dat gij gelooft, maar onderzoek uzelf toch
ernstig of uw geloof wel echt is.

Ja maar, zegt men, hoe moeten wij dan aan
met het Avondmaalsformulier, dat duidelijk tot
zulk een zelfonderzoek opwekt met deze woorden:
„Ten andere onderzoekte een iegelijk zijn hart, of
hij ook deze gewisse belofte Gods gelooft", enz.

Is die opwekking niet in lijnrechten strijd met
wat gij gezegd hebt?

Het komt mij voor, dat het metterdaad niet
moeilijk is deze tegenwerping te weerleggen.

In de eerste plaats: er wordt hier heelemaal
niet gesproken van echt of niet echt gelooven.
Wanneer men dat er hier bijhaalt, dan draagt
men een probleemstelling in het formulier in, waar
het zelf niet van weet.

In de tweede plaats: het gaat hier niet over
wat men zou kunnen noemen het „geloovig-zijn";
het gaat hier over het gelooven als daad.

Heel gewoon wordt hier dus aan de gemeente
de vraag voorgelegd: „Geloofst gij nu en bij uw
gaan ten Avondmaal, dat uw zonden u om Chris-
tus' wille vergeven zijn?"

Wat is een simpele vraag.
Voor de beantwoording daarvan is waarlijk niet
noodig een onderzoek, waarbij men gebruik maakt
van — en zich toetst aan — allerlei kenmerken.

Iemand, aan wie die vraag gedaan wordt, kan,
als hij een oogenblik tot zichzelf komt, toch wel
zeggen, of hij dat gelooft ja dan neen.

Men beroept zich in zijn bestrijding van de
door ons gegeven voorstelling van zaken telkens
op wat Ursinus in zijn verklaring van den Cate-
chismus zegt bij Zondag 32.

Maar wat hij daar zegt is nooit goed te waar-
deeren als men daarbij ook niet let op wat hij
zegt bij Zondag 7, de Zondag, die opzettelijk over
het geloof handelt.

Ursinus zegt daar: „Die gelooft, weet toch
dat hij gelooft".

Dat ligt toch ook voor de hand.

Als ik op een oogenblik mij realiseer mijn hou-
ding tegenover Gods belofte, dan kan ik weten of
ik die belofte geloof ja dan neen.

En als iemand dan tegen mij zegt: „ik weet niet,
ik weet niet of ik het wel geloof"; dan antwoord ik:
dan gelooft gij niet.

En dan mag hij zóó niet ten Avondmaal gaan.

Wie tot het Avondmaal komt, moet gelooven,
metterdaad, de belofte Gods van schuldvergeving en
eeuwig leven, hem in den doop beteekend en
verzegeld.

Wanneer dus een broeder of zuster tegen mij
zou zeggen in de week van voorbereiding: „do-
miné, ik weet niet of ik het wel geloof"; dan zal ik
niet antwoorden: „onderzoek dan uzelf eens ern-
stig of gij niet hebt kenteekenen van leven, van
wedergeboorte en zóó."

Dan heb ik geen andere boodschap voor hem
of haar dan deze ééne:

„Beste broeder, dan is het bij jou niet zooals
het behoort; gij moet met dat ongeloof breken,
zoo goed als met elke andere zonde in je leven;
gij moet, dat vraagt de Heere van je, van dit
oogenblik af, op grond van Gods belofte, die niet
liegen kan, aannemen, dat God de Heere is, om
Christus' wil, de zonde heeft vergeven, je tot Zijn
kind heeft aangenomen en je het eeuwige leven
heeft geschonken".

„Of hij ook deze gewisse belofte Gods gelooft",
bedoelt dus niet een opwekking tot een moeizaam
zelfonderzoek, „of ik wel waarachtig wederge-
boren ben"; maar eenvoudig een opwekking tot
het zelfonderzoek „of ik werkelijk, kinderlijk,
metterdaad, aanvaard de belofte des Heeren; om,
als ik tot de ontdekking mocht komen, dat dat
niet zoo was, dat als zonde te zien, als zonde te
belijden en daarmee in Gods kracht te breken".

Och of wij toch leeren wilden onze gansche ver-
houding tot God meer te doen zijn een „geloofs-
relatie"; laten wij niet langer probeeren half uit
geloof, half uit bevinding te leven.

Dezer dagen zat ik bij een arme stumperd in het
ziekenhuis.

Een vrouw wier leven gebroken was, die waden
moest door een vloed van levensteed.

Geboren en opgegroeid in de Chr. Geref. kerk,

was ze door haar levensgang, door eigen schuld,
van de kerk losgeraakt.

„Vermoeid en belast".

Ik wees haar op den Heiland, die tegen alle
vermoeden en belasten zegt: „Naar Mij toe; Ik
zal u rust geven".

En wat antwoordt zij mij?

„Ik wou dat eerst zoo graag beter gevoelen".
Daar hadt ge het nu weer.

Zoo had men haar geleerd.

Eer zij zich aan Christus mocht overgeven,
moest ze eerst dit of dat gevoelen.

En nu hijgde zij naar rust en heil.

En Christus staat daar en zegt: „Komt allen
tot Mij, die vermoeid en belast zijt"; en zij durfde
niet komen omdat zij niet gevoelde, wat men haar
had geleerd, dat zij eerst gevoelen moest.

Zoo strompelt zij voort in onrust en nood en
loopt Christus voorbij; en Hij zegt: „Kom toch
bij Mij".

Waarom nu toch den armen mensch gezegd:

„eer gij u aan Christus overgeeft, moet ge zus of
zoo zijn"; in plaats van op te wekken tot het geloof
in de belofte des Evangelies en het aan den Heere
zelf over te laten, dat Hij, Hij den mensch, die
zich verlegen in 's Heilands armen werpt, zulk
een hart geve, dat daarin de zaligheden, die in
Christus zijn, kunnen binnen vloeien. Hoeveel leed is
daardoor al niet gebracht over de menschenkin-
deren, dat wij wijzer willen zijn dan de Schrift,
die van ons niet anders vraagt dan geloof in
Gods Woord en gehoorzaamheid aan Zijn bevel.

Gelooven; dat is de eenige band, die ons aan
God bindt.

Geen bevinding; geloof.

Het geloof, dat wij zondaren zijn.

Het geloof, dat er vergeving is in Christus.

Het geloof, dat God is onze God in
Christus.

Het geloof, dat God bij ons is in Christus.

Het geloof, dat alle dingen ons in Christus
moeten medewerken ten goede.

Dat geloof maakt zalig.

Alle pogen om het gevoel van zijn zonde, het
gevoel van de vergeving, het gevoel van Gods
gunst te maken tot een kenbron van zijn heil, is
een miskenning van die geheel eigenaardige relatie,
die er tusschen God en ons bestaat, die gij in twee
woorden aldus kunt omschrijven: „God spreekt
— wij gelooven".

Leven uit het geloof.

Wij spreken er veel van.

Laten wij het ook waarachtig aandurven in de
praktijk van leven en sterven.

D. v. D.

In de schaduw van Hangchow.

De vergadering van den Internationalen Zen-
dingsraad, welke ditmaal het karakter van een
Wereld-Zendingsconferentie zal dragen, en in het
najaar van 1938 te Hangchow zal worden ge-
houden, werpt haar schaduw reeds vooruit.

De christelijke wereld moet voor die vergadering
worden voorbereid. De kerk in West en Oost zij
zich van het gewicht en de uitgebreidheid der vele
vraagstukken, die op de zending betrekking heb-
ben en daar aan de orde zullen komen, diep
bewust.

Het gaat er niet slechts om, dat eenige tien- of
honderdtallen zendings-specialisten met elkander
raadplegen en over de oplossing der problemen
tot overeenstemming komen; niemand zal ont-
kennen, dat dit noodig is. Maar de zending is en
blijft de taak der kerk; de kerk moet meeleven
en meebidden, en in elk opzicht haar offeranden
brengen. Daarom is het noodig, dat zij ook van de
komende Wereld-Zendingsconferentie op de hoogte
wordt gebracht en gehouden.

Een „Ad Interim comité" neemt de noodige
voorbereidingen voor de Conferentie. En tal van
personen maken reizen en verzamelen gegevens
en schrijven boeken of brochures en pamfletten.

Onder deze reizigers en schrijvers behoort ook
Rev. William Paton.

In de zendingswereld is hij een bekende en
vooraanstaande persoonlijkheid. Hij is een van
de secretarissen van den Internationalen Zendings-
raad. Bovendien is hij een van de beide redac-
teuren van „The International Review of Mis-
sions". Tevoren was hij Zendingssecretaris van de
Student Christian Movement, en ook secretaris
van de National Christian Council of India. Ver-
schillende boeken heeft hij in den loop der jaren
gepubliceerd. Ook wordt hij als een der beste
kenners van Engelsch-Indië en van de zending
aldaar geroemd.

In het belang van de Wereld-Zendingsconferen-
tie heeft hij een reis gemaakt vanuit Amerika over
Japan, China, Engelsch-Indië en de Nabije Oost;
en het resultaat van zijne bevindingen en onder-
zoekingen heeft hij neergelegd in een boek:
„Christianity in the Eastern Con-
flicts".